

Asia: VN/17361/2021

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta eräisiin julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin

Lausunnonantajan lausunto - Asetusta koskevat kysymykset

1. Onko avustuksen määräytymistä ja laskentatapaa koskevat lähtökohdat mielestänne perusteltuja ja tarkoituksenmukaisia? (Erityisesti: avustuksen määräytyminen laskennallisesti toiminnan volyymin kuvaavien tietojen perusteella, yksikkökorvauksen tason määrittämistä koskevat periaatteet, mahdollisuus harkinnanvaraiseen lisäavustukseen)

Avustuksen määräytyminen laskennallisen ja keskimääräisen kustannusten korvausmallin mukaan kohtelee epäoikeudenmukaisesti väestömäärältään pieniä mutta pinta-alaltaan laajoja kuntia. Esimerkiksi Utsjoella joka on n. 1200 asukkaan kunta, on rokotettavien ja testattavien määrä luonnollisesti pienempi, kuin isoissa kaupungeissa. Myös sairastuneiden määrä on harvaan asutulla haja-asutusalueella jäänyt pieneksi. Kuitenkin Utsjoella on jouduttu tekemään kaikki samat varautumiseen liittyvät suunnitelmat ja käytännön toimenpiteet mm. työntekijäresurssoinnin ja tilajärjestelyjen suhteen, vaikka kunnan budjetti on konkreettisesti euromääränä erittäin pieni ja siinä on pelivaraa vain vähän. Pandemiasta aiheutuneet kustannukset ovat näin ollen prosentuaalisesti suhteessa talousarvioon erittäin suuret.

Utsjoella yhden pcr testin kustannus on noin 950 euroa: noin 100 euroa testi, testaus (testivälineet+suojavarusteet+työaika) n 50 euroa, ja suurimpana menoeränä kuljetus Rovaniemelle analysoitavaksi 800 euroa kuljetus. Utsjoelta ei kulje julkista liikennettä, jolla kiireellinen näyte voitaisi kuljettaa, joten useimmiten joudutaan turvautumaan taksiin. Koska volyymit on pieniä, niin usein yksittäinen näyte kulkee yhdessä taksissa, vaikka odottaisimme maksimiajan.

Utsjoen sijainti etäällä vaikeuttaa myös henkilöstön rekrytointia. Sijaisresurssia ei ole olemassa, ja lisäresurssia on hankittu eteläsuomesta, joten kuluja on mennyt myös heidän majoitus ym. kustannuksiin. Henkilöstöä on tarvittu varata kolmeen eri kyläkeskukseen, koska Karigasniemestä matka terveyskeskukselle on noin 100km ja Nuorgamista 50, mitä voidaan pitää liian pitkänä matkana kuntalaisten testiin hakeutumiseen motivoitumisen näkökulmasta.

Asetusluonnos lisää kuntien hallinnointipainetta, kun kuntien on joka tapauksessa todennettava muodostuneet keskimääräisten kustannusten yli menevät kustannukset. Lainsäädännössä ei tulisi perustella avustusmenettelyä valtion hallinnon keventämisellä, koska se johtaa vastaavasti jokaisen yksittäisen kunnan hallinnointiin tarvittavan resurssin lisääntymiseen.

Lisäksi jää epäselväksi se, mitä harkinnanvaraisella lisäasustuksella tarkoitetaan ja mistä sitä haetaan.

2. Onko avustuksen saajatuloa koskeva sääntely (3 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Kyllä

Kommentit

-

3. Onko testaukseen myönnettävää avustusta koskeva sääntely (5 § ja 9 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Avustuksen suuruuden määrittäminen kertomalla kuntakohtainen testausmäärä yksikkökorvauksella jättää huomioimatta sen, että kustannukset yksittäisestä testistä ovat pinta-alaltaan laajassa harvaanasutussa kunnassa (mm. näytteiden analysointipaikkaan Rovaniemelle noin 450km) kunnassa huomattavasti korkeammat kuin niissä kunnissa/kaupungeissa, joissa volyymit mahdollistavat toimintojen tehostamisen. Yksittäisen PCR testin kustannus esim. Utsjoella 950eur.

Lisäksi olisi huomioitava matkailijoiden aiheuttama testaustarve.

Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida testauksen yksikkökorvausta määrittäessään?

Testauskulut tulisi korvata kunnille täysimääräisten todellisten kustannusten mukaisesti. Kuntien kirjanpidosta ja muusta dokumentaatiosta sekä seurannasta saadaan tarkat tiedot kustannuksista ja toteutuksesta. Kunnat ovat käyttäneet hallinnollista kapasiteettiaan kulujen tarkkaan seurantaan luottaessaan valtion aiemmin lupaamaan täysimääräiseen kulujen korvaamiseen.

Rahoituskanavien jakaminen useaan eri lähteeseen ei ole tarkoituksenmukaista vaan lisää kuntien hallinnoinnista johtuvaa kustannusta edelleen, kun kunnat joutuvat hakemaan syntyneisiin kustannuksiin eri lähteistä rahoitusta/avustusta.

4. Onko jäljittämiseen myönnettävää avustusta koskeva sääntely (6 § ja 9 §) onnistunut? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnan todellisten kustannusten mukaisesti.

Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida jäljittämisen yksikkökorvausta määrittäessään?

Valtionapuviranomaisen tulisi huomioida Lapin ja pienten kuntien erityisolosuhteet (harvaan asutut seudut, pitkät matkat) sekä resurssitarve yhdistettynä rekrytoinnin vaikeuteen tulee ottaa määrittelyssä huomioon paremmin.

5. Onko rokottamiseen myönnettävää avustusta koskeva sääntely (7 § ja 9 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Myös rokottamisen osalta kustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti syntyneiden kustannusten mukaisesti. Pienen kunnan pienistä resursseista ei ole ollut mahdollista sisäisillä siirroilla rokotuksia hoitaa, vaan on ollut välttämätöntä palkata lisäresurssia. On huomioita matkakustannukset kunnan eri kyliin 50-100km, kuntalaisten ei voida edellyttää matkustavat noin pitkää matkaa rokotukseen kuntakeskuksessa sijaitsevaan terveyskeskukseen.

Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida rokottamisen yksikkökorvausta määrittäessään?

Korvaukset tulee yksikkökorvauksen sijaan maksaa kullekin kunnalle täysimääräisesti syntyneiden kustannusten mukaisesti.

6. Onko hoidon kustannuksiin myönnettävää avustusta koskeva sääntely (8 § ja 9 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Myös sairaalahoidon osalta yksikkökorvauksen sijaan tulee käyttää todellisia kustannuksia ja korvata kunnille kustannukset toteutuneiden kustannusten mukaisesti eikä laskennallisella perusteella.

Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida covid-19-taudin hoidon yksikkökorvausta määrittäessään?

Korvauksen tulisi perustua todellisiin kustannuksiin.

7. Onko harkinnanvaraista osaa koskeva sääntely (11 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Harkinnanvarainen osuus on jo lähtökohtaisesti epätarkoituksenmukainen ja kumoaa valtionapuviranomaisen ajatuksen, että laskennalliseen yksikkökorvaukseen perustuva avustus vähentää hallinnollista työmäärää ja kustannusta valtionhallinnossa: Mikäli asetus toteutuu tällaisenaan, tulevat kunnat oletettavasti hakemaan myös harkinnanvaraista osaa, jolloin hallinnollinen työ lisääntyy edelleen sekä valtionhallinnossa että jokaisessa yksittäisessä kunnassa.

8. Onko avustushaun aikataulua koskeva sääntely (13 §:ssä) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Avustusten jakaminen jälkikäteen vaikeuttaa kuntien taloussuunnittelua ja taloudenhoitoa. Ja lisää hallinnollisia tehtäviä mm. kirjanpidossa.

9. Mitä muuta haluaisitte lausua asetusluonnoksesta?

Avustusasetus on laadittu ottamatta huomioon kuntien erilaista tilannetta ja menettely eriarvoistaa kuntien tämän vuoksi.

Lisäksi on erikoista ja väärin, että covid-kustannuksiin ei ole lainkaan huomioitu sosiaalitoimeen kohdistuneita lisääntyneitä menoja. Sosiaalitoimessa on jouduttu tekemään monenlaisia uudelleen järjestelyjä ja lisäresursseja ikäihmisten, vammaisten ja muiden erityisen haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden tilanteen turvaamiseksi pandemiatilanteessa.

Covid-19-testaus

1. Mikä on yhden PCR-testin kustannus, kun ottaa huomioon näytteen oton, näytteen kuljettamisen sekä sen analysoinnin kustannukset?

> 300e

2. Mikäli arvioitte alueenne keskimääräisien kustannuksien olennaisesti poikkeavan STM:n keskimääräisestä covid-19 testauksen arviosta (80-90 euroa/testi), mitkä erityispiirteet vaikuttavat arvionne mukaan tähän?

Utsjoelta kiireellisen näytteen kuljettaminen analysoitavaksi Rovaniemelle on hoidettava useimmiten taksikuljetuksella, koska julkista liikennettä ei ole. Koska volyymit on pieniä, niin usein yhdessä taksissa kulkee vain yksittäinen näyte, vaikka odottaisimme maksimiajan. Matkaa Rovaniemelle on noin 450km (yhteen suuntaan), joten yhden näytteen kuljetuskustannus on noin 800euroa. Päälle testaukseen liittyvät muut kustannukset (testivälineet, suojarusteet, työaika, tehdyt tilajärjestelyt) yhteensä 950 euroa/testi.

Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus covid-19 testauksen kokonaiskustannuksesta?

> 81 %

4. Pystyttekö toimittamaan valtionavustushakemuksen yhteydessä luotettavan tiedon hakijan kustannusvastuulle jääneiden covid-19-testien määrästä vuodelta 2021?

Kyllä

Covid-19-tartuntojen jäljittäminen

5. Kuinka paljon yhden todetun tautitapauksen aiheuttamat jäljityskustannukset ovat alueellanne olleet (kokonaisaika, sis. odotusajat/tartunta) vuoden 2021 osalta?

<200€ (<8h)

6. Mikäli arvioitte alueenne keskimääräisien kustannuksien poikkeavan olennaisesti STM:n keskimääräisestä jäljittämisen arviosta (310-320 euroa/tartunta) mitkä erityispiirteet vaikuttavat arvionne mukaan tähän?

-

Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus jäljityksen kokonaiskustannuksesta?

0-20 %

Rokottaminen covid-19-tautia vastaan

8. Kuinka paljon yhden rokotustapahtuman tuottaminen on alueellanne maksanut kaikki kulut mukaan luettuina? (Ajanvaraus, materiaalit, pistos)

> 19€

9. Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen, että vähemmän kuin kuusi tai enemmän kuin kuusitoista euroa, mitkä erityispiirteet vaikuttavat arvionne mukaan tähän?

Matkakustannukset rokotuspisteisiin eri puolille kuntaa ovat suuret (50-100km). Lisäksi on jouduttu palkkaamaan lisäresurssia.

Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus covid-19 rokottamisen kokonaiskustannuksesta?

61-80 %

11. Pystyttekö toimittamaan valtionavustushakemuksen yhteydessä luotettavan tiedon yksityisille toimijoille luovutetuista rokoteannoksista, joiden kustannukset eivät ole jääneet hakijan vastuulle?

Kyllä

Covid-19-taudin sairaalahoito

Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus covid-19 potilaan hoidon kokonaiskustannuksesta?

0-20 %

13. Pystyttekö toimittamaan valtionavustushakemuksen yhteydessä luotettavan tiedon perusterveydenhuollon vuodeosastolla covid-19-diagnoosilla hoidettujen potilaiden määrästä?

Kyllä

Miettunen Nanna
Utsjoen kunta